

Bratislavský kraj - charakteristika regiónu

30.04.2025 |

[Poloha, rozloha, geografické podmienky](#)

[Demografické východiská](#)

[Ekonomické a sociálne špecifiká](#)

Poloha, rozloha, geografické podmienky

Bratislavský kraj je s rozlohou 2 052,6 km² najmenším krajom SR s podielom 4,2 % z rozlohy Slovenskej republiky. Leží v juhozápadnej časti Slovenska, kde vytvára spoločnú hranicu s Rakúskou a Maďarskou republikou. Na severe, východe a juhovýchode hraničí s Trnavským krajom. V okrese Malacky, v obci Záhorská Ves, leží na západnej hranici s Rakúskom najzápadnejší bod SR. Najvyšším miestom kraja je vrch Vysoká (759,1 m n. m.) v pohorí Malé Karpaty. Najnižším miestom kraja je dno výkopovej jamy pri Pezinských tehelniach na území mesta Pezinok (113,9 m n. m.).

Územie kraja je v západnej časti tvorené Záhorskou nížinou, z juhozápadu na severovýchod sa rozkladá pohorie Malých Karpát, východnú a juhovýchodnú časť zaberá Podunajská nížina. Klimaticky patrí kraj do mierne teplej oblasti, pričom v južnej časti sa kontaktuje s teplou oblasťou. Vodná sieť patrí do povodia Dunaja, druhej najväčšej európskej rieky, pretekajúcej cez územie kraja v dĺžke asi 37 km, ktorá tvorí časť prirodzenej hranice s Rakúskom a Maďarskom.

Nížiny sú zdrojom surovín pre stavebníctvo. Objemovo najrozsiahlejšie sú ložiská štrkopieskov, ktoré sa ťažia v okresoch Senec a Malacky. V okresoch Bratislava IV (Devínska Nová Ves), Senec a Pezinok sú zásoby tehliarskych ílov. Pohorie Malých Karpát je zdrojom kvalitného dreva využívaného na palivové a rôzne priemyselné účely a sú v ňom aj ložiská viacerých nerastných surovín. V okrese Malacky sú viaceré ložiská zemného plynu.

Na území kraja sú 3 chránené krajinné oblasti Malé Karpaty, Záhorie a Dunajské Luhy, 8 národných prírodných rezervácií, 24 prírodných rezervácií, 25 chránených areálov, 7 prírodných pamiatok, 1 národná prírodná pamiatka, 1 chránený krajinný prvok a 5 chránených vtáčích území.

Podľa územno-správneho usporiadania v zmysle zákona NR SR č. 221/1996 Z. z. sa Bratislavský kraj člení na 8 okresov: Bratislava I, Bratislava II, Bratislava III, Bratislava IV, Bratislava V, Malacky, Pezinok a Senec. Okresy Bratislava I až Bratislava V tvoria územie hlavného mesta Slovenska Bratislavy. Okres Bratislava I s rozlohou 9,6 km², ktorá zaberá len 0,5 % z celkovej rozlohy kraja, je najmenším okresom, nielen v rámci kraja, ale i celého Slovenska. Najväčším okresom je okres Malacky, na ktorý pripadá 46,3 % územia kraja.

Územnú a sídelnú štruktúru Bratislavského kraja tvorí 73 obcí, z ktorých jedna má štatút hlavného mesta Slovenska (Bratislava) a 6 má štatút mesta (Malacky, Stupava, Svätý Jur,

Pezinok, Modra, Senec). Bratislava, najväčšie mesto Slovenska, je správnym, hospodárskym, politickým, školským a kultúrnym centrom štátu aj kraja. Pozostáva zo 17 mestských častí s vlastnou miestnou samosprávou.

Podľa zákona NR SR č. 180/2013 Z. z. sú miestnymi orgánmi štátnej správy okresné úrady v Bratislave, Malackách, Pezinku a Senci. Samosprávnymi orgánmi sú Úrad Bratislavského samosprávneho kraja a obecné, miestne a mestské úrady. Na území hl. m. SR Bratislavy samosprávne funkcie vykonáva Magistrát hlavného mesta Slovenska Bratislavy.

Demografické východiská

Na území Bratislavského kraja žilo ku koncu roka 2024 trvalo 736-tisíc obyvateľov, čo predstavovalo takmer 14 % z celkovej populácie Slovenska. Zároveň išlo o najhustejšie osídlený región krajiny, s priemernou hustotou 358 obyvateľov na kilometer štvorcový. Výrazné rozdiely však existovali na úrovni okresov – okres Bratislava I vykazoval najvyššiu hustotu obyvateľstva, až 4 954 osôb/km², zatiaľ čo okres Malacky bol najredšie osídlený s hustotou len 84 osôb/km². Demografickú štruktúru, ako aj intenzitu a smerovanie prirodzeného i migračného pohybu v regióne, zásadným spôsobom ovplyvňovalo hlavné mesto, ktoré sa na celkovom počte obyvateľov kraja podieľalo až 65,2 %.

V roku 2024 sa v kraji živonarodilo 6 071 detí, čo je najmenej od roku 2006. Zomrelo 6 348 osôb, čo bolo približne na úrovni predchádzajúceho roka a zároveň to bol štvrtý najvyšší počet úmrtí od roku 1996. Vyššia úmrtnosť bola zaznamenaná iba počas pandemických rokov 2020 až 2022. Počet zomretých prevýšil počet narodených o 277 osôb, čo znamenalo, že kraj zaznamenal prirodzený úbytok populácie po prvýkrát od roku 2005, teda po 18 rokoch.

Migrácia však zabezpečila celkový rast populácie. V dôsledku sťahovania sa počet obyvateľov kraja zvýšil o 3 905 osôb, čo bol však najnižší migračný prírastok od roku 2007. Vďaka pozitívnemu migračnému saldu a i napriek prirodzenému úbytku si kraj udržal celkový populačný nárast o 3 628 osôb.

Priemerný vek obyvateľov Bratislavského kraja dosiahol 42 rokov.

Deti do 14 rokov tvorili 16,7 % populácie, zatiaľ čo osoby staršie ako 65 rokov 18,7 %. To znamená, že podiel seniorov bol o 2 percentuálne body vyšší než podiel detí. Od roku 2015 sa podiel detskej zložky zvýšil len o 1 percentuálny bod, no podiel seniorov vzrástol trojnásobne rýchlejšie – o 3,3 percentuálneho bodu. Obyvatelia v produktívnom veku (15 – 64 rokov) tvorili 64,6 % populácie, čo bol najnižší podiel spomedzi všetkých slovenských krajov.

Manželstvo v roku 2024 uzavrelo 3 457 párov, čo predstavovalo medziročný pokles o 6 %. Počet sobášov bol zároveň druhý najnižší od roku 2015, menej ich bolo len v pandemickom roku 2020. Súdy rozviedli 1 434 manželstiev, pričom počet rozvodov vzrástol medziročne o 5 %, no stále zaostával za priemerom z obdobia desiatich rokov pred pandémiou.

Ekonomické a sociálne špecifiká

V roku 2023 ekonomicky aktívni obyvatelia, teda pracujúci a nezamestnaní nad 15 rokov, tvorili viac ako 55 % populácie. Miera ekonomickej aktivity, čiže pomer ekonomicky aktívnych k obyvateľstvu nad 15 rokov veku, predstavovala 67,4 %. Miera zamestnanosti, čo je pomer 20 až 64 ročných pracujúcich k celému obyvateľstvu v rovnakom veku, dosiahla 85,8 % a miera nezamestnanosti, teda podiel nezamestnaných z ekonomicky aktívnych, klesla na 2,3 %. Priemerná nominálna mesačná mzda dosiahla 2 066 eur a bola o 438 eur vyššia ako celoslovenský priemer.

V Bratislavskom kraji pôsobilo 94,9-tis. právnických osôb, z ktorých 87-tis. tvorili podniky a 67,9-tis. fyzických osôb, z ktorých 62,7-tis. boli živnostníci. V kraji, a predovšetkým v Bratislave, mali v štruktúre podnikov podľa ekonomickej činnosti výraznú prevahu podnikateľské aktivity v oblasti odborných, vedeckých a technických činností, ďalej v administratívnych a podporných službách ako aj vo veľkoobchode a maloobchode a oprave motorových vozidiel a motocyklov, v ktorých k 31. 12. 2023 podnikala viac ako polovica z celkového počtu podnikov a takmer polovica živnostníkov.

Bratislavský kraj v hodnotení ekonomického postavenia z hľadiska tvorby hrubého domáceho produktu je dlhodobo najvýkonnejším regiónom Slovenska. Hrubý domáci produkt (HDP) kraja v roku 2023 predstavoval hodnotu 33 492 mil. eur v bežných cenách. Jeho objem tvoril 27,2 % celonárodného HDP a v prepočte na obyvateľa dosiahol 45 187 eur v bežných cenách, čím dvojnásobne prevýšil celonárodný priemer.

Na hrubej pridanej hodnote sa v roku 2023 najviac podieľali odvetvia obchodu, dopravy, ubytovania a stravovania (20,7 %), ďalej priemysel (17,3 %) a taktiež verejná správa, obrana a povinné sociálne zabezpečenie (15,7 %).

Z celkovej výmery kraja netvorí poľnohospodárska pôda ani polovicu rozlohy územia, no napriek tomu má kraj výraznú tradíciu v pestovaní hrozna, najmä na východnej strane Malých Karpát. Po Nitrianskom kraji je druhým najväčším producentom v Slovenskej republike. Vhodné klimatické podmienky umožňujú pestovanie pšenice, kukurice, zemiakov a cukrovej repy. V živočíšnej výrobe sa relatívne darí chovu ošípaných, ktorý je prevažne sústredený v okrese Pezinok a chovu hovädzieho dobytku v okrese Malacky.

Medzi najdôležitejšie odvetvia priemyslu patrí chemický a automobilový priemysel, strojárstvo, elektrotechnický a potravinársky priemysel. Objem tržieb priemyselných subjektov v roku 2023 dosiahol 51,7 mld. eur. Z územného hľadiska rozhodujúcu časť tržieb v kraji vyprodukovali podniky sídliace v hlavnom meste. Priemysel poskytol prácu viac ako 86-tis. osobám, čo bolo najviac v regionálnom porovnaní.

V Bratislavskom kraji má silnú pozíciu aj stavebníctvo, čo sa odrazilo aj v najvyšších objemoch stavebnej produkcie oproti ostatným krajom. Stavebná produkcia vykonaná vlastnými zamestnancami dosiahla v roku 2023 takmer 2,3 mld. eur a stavebnej produkcie podľa

dodávateľských zmlúv presiahla 5,3 mld. eur. Bratislavský kraj má dlhodobo vedúce postavenie v bytovej výstavbe spomedzi slovenských krajov. Počas roka 2023 sa v ňom dokončilo 5 644 nových bytov, najviac sa postavilo v okrese Senec, až 1 282 bytov.

Do hospodárstva regiónu významne prispieva aj terciárny sektor, najmä obchod a taktiež služby, či bankovníctvo a poisťovníctvo.

Dopravná poloha Bratislavského kraja a osobitne Bratislavy je významne exponovaná predovšetkým z hľadiska medzinárodného tranzitu. Zastúpené sú všetky druhy dopravy. Špecifické postavenie má vodná doprava, využívajúca vodnú cestu po Dunaji. Bratislavský kraj má najkratšiu cestnú sieť (852 km v roku 2023), ale najdlhšiu sieť diaľnic (136 km). V kraji bolo v roku 2023 registrovaných takmer 636-tis. motorových vozidiel, z ktorých viac ako tri štvrtiny tvorili osobné autá.

Na území kraja v roku 2023 poskytovalo vzdelávanie 331 materských škôl, 177 základných škôl, 46 gymnázií, 54 stredných odborných škôl a 4 konzervatóriá. V hlavnom meste v školskom roku 2023/2024 pôsobilo 13 vysokých škôl - Univerzita Komenského, Slovenská technická univerzita, Ekonomická univerzita, Vysoká škola múzických umení, Vysoká škola výtvarných umení, Vysoká škola ekonómie a manažmentu, Vysoká škola manažmentu v Bratislave, Vysoká škola zdravotníctva a sociálnej práce sv. Alžbety, Bratislavská medzinárodná škola liberálnych štúdií, Paneurópska vysoká škola, Slovenská zdravotnícka univerzita, Akadémia policajného zboru. Trnavská univerzita má na území Bratislavského kraja Teologickú fakultu. Najviac študentov v rámci kraja bolo zapísaných na Univerzite Komenského, Slovenskej technickej univerzite a Ekonomickej univerzite.

Zdravotnú starostlivosť na regionálnej i celonárodnej úrovni v roku 2023 poskytovalo 1 965 zdravotníckych zariadení, z toho 26 nemocníc, 1 523 zariadení ambulantnej zdravotnej starostlivosti a 9 liečební. Vysokošpecializované nemocnice, odborné liečebné ústavy, špecializované a rehabilitačné zariadenia, ktoré poskytujú liečebnú starostlivosť s celoslovenskou pôsobnosťou sú sústredené prevažne v Bratislave, kde má sídlo aj najväčšia Univerzitná nemocnica.

Na území kraja v roku 2023 pôsobilo 64 divadiel, vrátane malých a nezávislých, 20 stálych kín so 68 premietacími sálami, 3 galérie, 53 múzeí a 145 fungujúcich knižníc. Medzinárodné renomé má Slovenské národné divadlo, ktoré dnes tvoria tri zložky so stálym profesionálnym umeleckým súborom: činohra, opera a balet. Hudobný život charakterizuje žánrová pestrosť od významnej Slovenskej filharmónie cez Bratislavské hudobné slávnosti až po iné hudobné festivaly, koncerty a kluby. Najviac exponátov a expozícií prezentuje Slovenské národné múzeum a Slovenská národná galéria sídlia v Bratislave.

Významnými turistickými miestami v kraji sú [hradné opevnenia v Devíne](#) a [Bratislave](#) z čias Veľkej Moravy, [hrad Červený kameň](#) a mnohé kaštiele a sakrálné pamiatky. Bratislavský kraj bol v roku 2023 najnavštevovanejším krajom Slovenska. Navštívilo ho viac ako 1,3 mil. domácich a zahraničných hostí. Ubytovanie návštevníkom poskytovalo 398 zariadení.